

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1886.

Andra Kammaren.

N:o 51.

Tisdagen den 4 Maj.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 27 nästlidne April.

§ 2.

Föredrogos men blefvo ånyo bordlagda:

Stats-Utskottets Utlåtanden och Memorial N:is 13 a, 57, 58 och 59;

Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 14; samt

Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets Utlåtande N:o 1.

I sammanhang härmed begärdes ordet af

Herr vice Talmannen Larsson, som yttrade: I öfverensstämmelse med inom talmanskonferensen fattadt beslut får jag till Kammaren hemställa, huruvida Kammaren skulle vilja tillåta, att det nu andra gången bordlagda Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets Utlåtande N:o 1 måtte få uppföras främst bland två gånger bordlagda ärenden på föredragningslistan för det plenum, som kommer att utsättas till nästa Fredag; och vill jag på samma gång nämna, att samma yrkande kommer att framställas inom Första Kammaren.

Med bifall till den af Herr vice Talmannen sålunda gjorda framställning beslöt Kammaren, att Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets nu för andra gången bordlagda Utlåtande N:o 1 skulle å föredragningslistan för Kammarens sammanträde nästa Fredag den 7 i denna månad uppföras främst bland de ärenden, som blifvit tvenne gånger bordlagda.

§ 3.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades Herr *C. A. Ekeborgh* under fyra dagar från och med den 12 dennes.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Stats-Utskottets Utlåtanden och Memorial:

N:o 60, angående beräkningen af statsverkets ordinarie inkomster;

N:o 61, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande nedsättning af annuiteterna å de till vissa enskilda jernvägsaktiebolag lemnade låneunderstöd af statsmedel; och

N:o 62, med anledning af en Riksdagen erbjuden gåfva af åtskilliga byster och medaljoner af Riksdagsmän;

Lag-Utskottets Utlåtande, N:o 57, i anledning af väckt motion om ändring i gällande bestämmelser rörande egares rätt att återbekomma stulet gods från innehafvare, som tillhandlat sig det samma af misstänkt person;

Riksdagens Särskilda Utskotts Memorial N:o 3, angående aflöning åt dess sekreterare och dess vaktmästare;

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 11 (i samlingen N:o 33), med anledning af väckt motion angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om förslag till lag för meddelande af koncessioner åt enskilda att anlägga jernvägar; samt

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 15 (i samlingen N:o 34), med anledning af Första Kammarens beslut rörande väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om förstädigande för kronofogdarne i riket att till vederbörande kommunalnämnder med posten öfversända redovisning för indrifna kommunalutskylder.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

Härefter åtskildes Kammarens ledamöter kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.

Onsdagen den 5 Maj.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 28 nästlidne April.

§ 2.

Till Kammaren hade inkommit ett så lydande sjukbetyg:

Att Riksdagsmannen Herr Carl Johan Grafström, som fått ett recidiv af sin ögonsjukdom, härför nödgas tills vidare vårdas hemma och följaktligen är förhindrad deltaga i Riksdagens förhandlingar, intygas. Stockholm den 1 Maj 1886.

Ernst Salén.

Med. Doktor.

§ 3.

Föredrogs men bordlades för andra gången Stats-Utskottets Utlåtande N:o 60.

§ 4.

Härefter förekom Stats-Utskottets Memorial N:o 61, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande nedsättning af annuiteterna å de till vissa enskilda jernvägsaktiebolag lemnade låneunderstöd af statsmedel.

*Angående
en föreslagen
voterings-
proposition.*

Den af Utskottet föreslagna voteringspropositionen var så lydande:

»Den, som vill, att Riksdagen, med anledning af Herrar Törnebladhs och Lyths motioner, medgifver, att de enskilda jernvägsaktiebolag, hvilka erhållit lån ur de af 1871 och 1876 årens Riksdagar beviljade anslag till låneunderstöd för enskilda jernvägar, må, om de sådant önska och före utgången af innevarande år derom hos fullmäktige i Riksgäldskontoret göra anmälan, återbetala sin skuld till Riksgäldskontoret på sådant sätt, att annuiteten, utan rubbning af öfriga för lånet gällande bestämmelser, för tiden från och med nästkommande år beräknas till fem procent å ursprungliga försträkningsbeloppet, af hvilken annuitet först godtgöres ränta

Angående
en föreslagen
voterings-
proposition.
(Forts.)

efter fyra och en half för hundra å oguldet kapitalbelopp, och återstoden utgör afbetalning derå; dock under vilkor att de jernvägsaktiebolag, hvilka häraf sig begagna, skola vara underkastade de jemkningar i erhållna koncessionsvilkor eller andra af Kongl. Maj:t för dem gifna bestämmelser, hvilka Kongl. Maj:t, ur statens och det allmännas synpunkt samt för åstadkommande af närmare öfverensstämmelse med de under senare tid gifna koncessioner, må finna skäl att föreskrifva och före den 1 nästkommande December delgifva bolagens styrelser; samt

att Riksdagen hos Kongl. Maj:t anmäler ofvanberörda beslut, med anhållan tillika, att Kongl. Maj:t täcktes i de fall, då med anledning af detsamma jemkning i ofvan antydt hänseende af Kongl. Maj:t beslutas, och för den händelse att något bolag skulle hafva vägrat underkasta sig dylik jemkning och i följd deraf ej ega åtnjuta den medgifna annuitetsnedsättningen, före innevarande års slut gifva sådant fullmäktige i Riksgäldskontoret tillkänna, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, hafva Herrar Törnebladhs och Lyths ofvanberörda motioner blifvit af Riksdagen afslagna.»

Häremot hade, enligt anteckning å memorialet, reservationer anmälts af Herrar *A. P. Danielson*, vice Talmannen *L. O. Larsson*, *Sven Nilsson*, *Nils Petersson*, *O. B. Olsson* och *Joh. Jonson* i Fröstorp.

Efter det den föreslagna voteringspropositionen blifvit uppläst, anförde:

Herr Nils Petersson: Som Kammaren torde finna af Stats-Utskottets memorial, har jag i likhet med åtskilliga andra ledamöter af Utskottet reserverat mig mot denna voteringsproposition, ty jag anser den fråga, hvarom propositionen handlar, ligga på gränsen till sådana frågor, hvarom tvifvel kan uppstå, huruvida man derom bör kunna anställa gemensam votering eller icke. För min del skulle jag icke hafva något emot, att man fick votering i dylika frågor, men anses det dock vara af mera vigt att man följer en viss princip i sådana fall. Såsom vi alla känna, är det icke längre sedan än år 1884, som en fråga, hvilken var jemförlig med denna, afgjordes på ett motsatt sätt. Det var nemligen den af Herr Sven Nilsson väcka motion angående bränvinsförsäljningsmedlen.

Nu frågar jag, huruvida förevarande fråga kan inverka på statens inkomster, då det är beroende på de enskilda jernvägs-

bolagen, om de vilja mottaga detta erbjudande på de vilkor, som derfor finnes uppställda.

Min öfvertygelse är att denna fråga bör lika litet, som den jag nyss omnämnde, kunna blifva föremål för gemensam votering, men vill Kammaren bifalla denna voteringsproposition, så skall jag för min del icke hafva mycket deremot. Men då hoppas jag också att Kammaren en annan gång tillåter gemensam votering i frågor, som äro i paritet med denna och hvartill jag räknar frågan om grundskatter och indelningsverk, ty jag kan icke finna, hvarför man i dessa frågor icke skall få gå tillväga på samma sätt.

Jag har med hvad jag nu sagt endast velat gifva min åsigt i frågan tillkänna och öfverlemnar åt Kammaren att besluta.

Herr Carl Ifvarsson: Nog vet jag, att man den ena gången gjort så och den andra så i frågor af den beskaffenhet som denna. För min del anser jag det icke nyttigt att gå tillväga på detta sätt, utan man bör hålla sig strängt till grundlagens ordalydelse den ena gången likaväl som den andra.

Jag kan icke neka till, att den, som nu uppträd mot detta förslag, kan hafva rätt till missnöje med hvad som förut någon gång inträffat i en viss fråga, då Första Kammarens beslut hindrat votering i en fråga, om hvilken Andra Kammaren ansett att det borde voterats. Men jag anser icke därför, att man bör handla på samma sätt nu som andra handlat förut, då man funnit dem hafva orätt. För min del anser jag att Utskottet icke kunnat annat än sätta upp ett förslag till voteringsproposition på grund af gifna föreskrifter i Regeringsformen och Riksdagsordningen, der det heter, att gemensam votering skall ega rum angående Riksgäldskontorets angelägenheter, om dess inkomster och utgifter, hvarom här är fråga. Jag anser det vara grundlagsenligt att här voterats i denna sak, och därför yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Häruti förenade sig Herr *Lyttkens*.

Herr Sven Nilsson: Den fråga som här nu föreligger till afgörande är en af dem, vid hvilka man visserligen kan vara tvifvelaktig, huruvida gemensam votering bör ega rum eller icke, ty om man skall rätta sig efter prejudikat, så föreligger sådana både för och emot. Jag vill emellertid fästa Kammarens uppmärksamhet på, att ett sådant prejudikat inträffat vid denna riksdag. Kongl. Maj:t hade i år under åttonde hufvudtiteln föreslagit att i den mån blindinstitutets medel dertill lemna tillgång, såväl för år 1886 som för 1887, ålderstillägg måtte beredas en del lärare vid institutet. Andra Kammaren biföll Kongl. Maj:ts förslag endast på det sätt, att den beviljade ålderstillägg endast för år 1887, hvaremot Första Kammaren beviljade desamma för båda åren. Kongl. Maj:t hade icke föreslagit att denna löneförhöjning skulle utgå endast under den förutsättningen att tillgängliga medel dertill finnas, d. v. s. om det fans något öfverskott på anslaget till aflöning åt dessa lärare. När Kamrarne nu stannade i olika beslut rörande lönetillökningen

*Angående
en föreslagen
voterings-
proposition.
(Forts.)*

*Angående
en föreslagen
voterings-
proposition.*
(Forts.)

för 1886, ansåg man inom Stats-Utskottet, att man icke kunde anställa gemensam votering om detta anslag och man till och med uttalade att proposition i Första Kammaren icke skulle komma att framställas för ett sådant yrkande, därför att det icke var uppenbart, att detsamma skulle i någon mån inverka på statsverkets inkomster eller utgifter, alldenstund man icke visste, om några medel skulle blifva tillgängliga af dem Kongl. Maj:t afsett för ändamålet, och det var denna förutsättning, som inverkade på Stats-Utskottet, att icke förslag till voteringsproposition för gemensam votering uppsattes. Nu hemställer jag, och icke den fråga här föreligger är alldeles likartad. Första Kammaren har bifallit ett förslag, hvarigenom Riksgäldskontorets inkomster skulle minskas, nemligen derigenom, att vissa jernvägsbolag skulle få sig tillerkänd en viss nedsättning i räntan. Men detta beslut är dock fattadt under bestämda vilkor, eller att de bolag, som skulle åtnjuta räntenedsättningen skulle gå in på vissa bestämmelser och ändringar i gällande koncessioner, och således är det heller icke här tydligt och bestämdt, att denna minskning i inkomster för Riksgäldskontoret kommer att inträffa, emedan man lätt kan föreställa sig att de ifrågavarande bolagen icke underkasta sig dessa vilkor, och om så blir fallet, hvilket till och med är sannolikt, hvad skola Kamrarna då votera om? Det är således alldeles samma förhållande, som det jag nyss omnämnde i fråga om voteringen om ett ärende under åttonde hufvudtiteln, och jag tror därför att Stats-Utskottet med lika mycket skäl icke bort uppsätta någon voteringsproposition i den föreliggande frågan, som i den hvarpå jag fäst Kammarens uppmärksamhet.

Nu säger man, att det här är fråga om Riksgäldskontorets inkomster och 65 § Riksdagsordningen åberopas i detta fall för Utskottets förslag. Jag vill då fästa Kammarens uppmärksamhet på, att jag förlidet är väckte motion om, att af brännvinsförsäljningsmedlen skulle ingå till Riksgäldskontoret ett ganska betydligt belopp, i stället för att utdelas till vissa bolag. Detta skulle otvifvelaktigt medföra en inkomst för Riksgäldskontoret, men Bevillnings-Utskottet och Första Kammaren voro då fullkomligt öfverens om, att, ehuru det gälde en Riksgäldskontorets inkomst, det likväl icke skulle blifva gemensam votering härom. Andra Kammaren protesterade häremot, och jag hyser fortfarande den åsigten, att det bort blifva gemensam votering i frågan, ty i det afseendet anser jag 65 § Riksdagsordningen vara tydlig och klar. Men jag föreställer mig att de inom Kammaren, som då icke ville votera i detta fallet om Riksgäldskontorets inkomster, icke heller skola vara benägna att göra det nu, ty då beträda de en märkvärdig inkonsequens. Hela skilnaden är den, att det i fjor var fråga om att några bolag möjligen skulle komma att genom en gemensam votering förlora, och i år att några bolag möjligen skulle komma att förtjena genom voteringen. Att på detta sätt genomdrifva voteringspropositioner för att bereda fördelar för ett enskildt intresse, anser jag vara förhatligt. För min del anser jag att om inga vilkor varit fästa vid beslutet i Första Kammaren,

votering bort ega rum i denna fråga lika som i den, som förelåg förlidet år, men på de skäl, jag först anförde och som äro fullt giltiga, anhåller jag om afslag å voteringspropositionen.

Angående
en föreslagen
voterings-
proposition.
(Forts.)

Herr Pehrsson i Törneryd: I likhet med Herr Sven Nilsson och den förste talaren tror jag det hade varit rätt att i föl anställa gemensam votering om det förslag, som Herr Sven Nilsson nyss återopade; men just till följd af att jag anser ett sådant förfaringssätt då hafva varit rätt, anser jag det äfven i detta fall vara rätt, att gemensam votering eger rum. Ty enligt § 65 Riksdagsordningen skall gemensam votering försiggå, då Kamrarne stannat i olika beslut rörande Riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, inkomster eller utgifter, och då detta rör Riksgäldskontorets inkomster, så synes det mig vara klart, att gemensam votering skall ega rum. Derfor yrkar jag bifall till voteringspropositionen, sådan den är uppställd.

Herrar *Björkman* och *Jönsson* i Mårarp instämde i detta anförande.

Herr Rydin: Det är visserligen sant, att denna fråga gäller Riksgäldskontorets inkomster, men frågar man huruvida det nu gäller att fatta ett beslut, som *omedelbart* berör Riksgäldskontorets inkomster, så måste man derpå svara nej. Ty den frågan huruvida Riksgäldskontorets inkomster ökas eller minskas genom detta beslut, beror helt och hållet på de kontrakt, som äro upprättade mellan staten och de enskilda jernvägsbolagen. För att en inkomstförändring skall ega rum, måste naturligtvis dessa kontrakt förändras eller modifieras i vissa fall, såsom också voteringspropositionen gifver vid handen. Således, första frågan i denna sak är den, huru dessa kontrakt skola modifieras, och innan denna fråga blir afgjord, kan man väl icke säga, huruvida det här gäller en inkomst-tillökning eller minskning. Det synes ju äfven af sjelfva den ganska invecklade voteringspropositionen, att denna fråga icke är ren och klar. Man måste därför först afgöra såsom hufvudfråga frågan om kontrakten och först *derefter* kan frågan om räntenedsättningen blifva föremål för gemensam votering. Först måste därför i förvarande fall vilkoren bestämmas, och derefter på grund af dessa vilkor kan frågan om räntenedsättningen afgöras. Men vill man deremot säga: vi skola först afgöra inkomstfrågan och sedan vilkoren, så finner väl hvar och en att detta icke hänger riktigt tillsammans; ty på detta sätt skulle man kunna framkomma med en mängd frågor och få dem afgjorda genom gemensam votering, derigenom att man förbunde dem med utgifter eller inkomster för staten. På sådant sätt förblandar man sjelfva frågan och hvad som tillhör densamma såsom ett vilkor med frågan huru förslaget skall komma till verkställighet.

Då en kontraktsförändring fordrar Konungens och Riksdagens gemensamma godkännande, och frågan om nedsättning af annuite-

Angående
en föreslagen
voterings-
proposition.
(Forts.)

terna blir beroende deraf, hemställer jag, att ifrågavarande voteringsproposition icke måtte af Kammaren godkännas.

Herr Grefve Sparre: Den siste ärade talaren sade, att först skola villkoren bestämmas. Men, mine herrar, hvad utgör i detta fall villkoret? Jo, villkoret är, att de bolag, som skulle komma i åtnjutande af denna räntenedsättning, skulle underkasta sig precis samma skyldigheter som alla andra jernvägsbolag, som fått statsunderstöd och således ställa sig i paritet med dem. Det finnes väl ingen af oss, som ett ögonblick, betviflat, att alla dessa bolag skola underkasta sig dessa vilkor. Äfven om man nu kallar detta ett vilkor, så är det ju i sjelfva verket endast en föreskrift från statens sida, som de måste ställa sig till efterrättelse för att få åtnjuta räntenedsättning.

Jag tror således att, på sätt talaren på hallandsbänken nämnde, här otvifvelaktigt är fråga om en inkomst för Riksgäldskontoret, och då vid sådana frågor gemensam votering skall anställas, tror jag icke vi kunna annat än bifalla Stats-Utskottets förslag.

Med Grefve Sparre instämde Herrar *Frick, Toll och Hammarberg*.

Herr Sven Nilsson: Jag vill fästa den siste talarens uppmärksamhet derpå, att, om icke de bestämda villkoren uppfyllas, kommer naturligtvis ingen räntenedsättning att ega rum, och då blir förhållandet att vi komma att votera om alls ingenting, hvilket väl icke kan vara meningen. Detta blefve emellertid följden om bolagen icke gå in på de vilkor, som Stats-Utskottet uppställt, och detta kan icke Grefve Sparre ansvara för att de göra, och således vet han ej heller om beslutet kommer att inverka på Riksgäldskontorets inkomster eller ej. I så fall kan den af honom uttalade åsikten ej försvaras.

Herr Gunnar Eriksson: I denna fråga vill jag endast erinra derom, att Riksdagen vid beslutet att fortsätta den norrlandska stambanan fäst sådant vilkor att, om det icke uppfylles, det icke blir någon jernväg af — och följaktligen icke heller någon statsutgift, — det villkoret nemligen, att orterna skulle utan ersättning tillsläppa jord för jernvägen, och detta vilkor är väl analogt med nu förevarande fall. Jag tror därför äfven, att gemensam votering bör ega rum i denna fråga, då vi förut ansett grundlagsenligt att votera om stambanans framdragande till Vännäs. För min del har jag icke tvekat att i Utskottet tillstyrka votering i denna fråga, och jag tror äfven Kammaren kan med godt samvete bifalla hvad Stats-Utskottet föreslaget.

Herr Bokström: Jag har blifvit till en del förekommen af den näst föregående talaren. Vid ganska många utgiftsfrågor, som gjorts till föremål för gemensam votering, hafva vilkor varit fästa för att utgiften skulle blifva en verklighet. I det fallet tror jag således icke att man kan göra någon befogad anmärkning mot ifrågavarande voteringsproposition.

Jag ber också få fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att § 65 Riksdagsordningen bestämmer, att icke blott frågor om inkomster och utgifter för Riksgäldskontoret skola i händelse af skiljaktiga beslut i de olika Kamrarna lösas genom gemensam votering utan äfven frågor rörande Riksgäldskontorets *förvaltning*. Om nu en förändring i sådant afseende, som här föreslagits, beslutas, så blir det också i viss mån en förvaltningsåtgärd för Riksgäldskontoret. Och då i grundlagen är uttryckligen sagdt att den skall tydas efter ordalydelsen, samt denna sak ovedersägligen, huru man än må se den, berör Riksgäldskontorets inkomster och förvaltning, så hemställer jag, att Kammaren må godkänna denna voteringsproposition, så mycket mera som detta godkännande står i fullkomlig öfverensstämmelse med den praxis, som förut varit gällande inom Riksdagen.

*Angående
en föreslagen
voterings-
proposition.
(Forts.)*

Jag har icke hunnit att gå så långt tillbaka i tiden, men jag har dock funnit två fall, då en sådan votering, som denna, egt rum. År 1880 beslöts nemligen på samma sätt betalningsanstånd med ett åt Vessman—Barkens jernvägsbolag beviljad lån och år 1873 om dylikt anstånd med ett lån för sänkning af sjöarna Karlven och Tegen. Det är således tydligt att vi härutinnan hafva fått en praxis och för så vidt icke annan princip nu skall följas, så bör Kammaren godkänna den föreslagna voteringspropositionen.

Herr Rydin: Jag vill fästa uppmärksamhet derpå, att det vilkor, som här är i fråga, icke är af samma beskaffenhet, som det vilkor, hvilket uppstälts för anslaget till den norrländska stambanan och hvilket här blifvit åberopadt. Då var nemligen fråga om att bevilja ett anslag med vilkor, hvaraf verkställigheten betingar att kommunerna skulle jemte staten bidraga till företagets utförande; här deremot är det fråga om, att sedan ett lagligen fattadt aftal egt rum, besluta förändring i detta aftal, och detta utan att den andra kontrahenten sjelf begärt en sådan förändring. Det är väl en klar sak, att, för att en sådan förändring skall kunna ega rum, den kontrahent, som det rör, sjelf skall begära en sådan förändring i de kontraherade vilkoren, innan det kan komma i fråga, att votera om, huruvida den inkomst, som Riksgäldskontoret har af de enligt dessa kontrakt utlemnade lån, skall minskas eller bibehållas.

För att saken skulle vara fullt klar fordrades, att dessa kontrahenter skulle hafva gått in till Kongl. Maj:t med en framställning om sådan räntenedsättning, som här är i fråga och Kongl. Maj:t på grund deraf framlagt förslag i ämnet för Riksdagen. Så skedde det i de fall, som Herr Bokström omnämnde, men så har det icke nu skett, utan nu är det på grund af enskilda motioner, som man föreslår att vidtaga principbeslut rörande en gång upprättade kontrakt. Jag yrkar fortfarande afslag.

Herr vice Talmannen Larsson: Jag kan väl medgifva att man kan hysa olika åsichter, huruvida man i denna fråga bör skrida till gemensam votering eller icke, ty jag har sjelf varit mycket

Angående
en föreslagen
voterings-
proposition.
(Forts.)

tveksam i detta afseende. Men jag är dock framför allt angelägen om, att Riksdagen ådagalägger konsekvens i sina beslut, så att Riksdagen icke i ena fallet tillåter votering, under det att sådan en annan gång blir afslagen i en alldeles likartad fråga. Derför synes det mig vara af vigt, att man i de fall, då grundlagen kan gifva anledning till tvekan, får en praktisk tillämpning gällande, emedan i annat fall godtycket kommer att spela en alltför stor roll i dylika fall. Ena gången kan det ju synas fördelaktigt att få votera, d. v. s. då man derpå kan vinna något, men den andra gången fruktar man att förlora, och då afslår man voteringspropositionen. Detta går ju icke an och därför har jag i denna fråga ställt mig på den sida inom Utskottet, som ansåg, att man icke borde votera i förevarande fall, emedan detta öfverensstämde med hvad Riksdagen förut gjort i liknande fall. De exempel, som blifvit anförda af Herr Bokström, äro här icke tillämpliga, hvilket redan representanten på upsalabänken visat, ty det beror i detta fall icke på Riksdagens beslut, huruvida Riksgäldskontorets inkomster skola ökas eller minskas, utan det beror på enskilda bolag, om de vilja antaga de uppställda villkoren eller icke. Det är ungefär samma förhållande, som då Andra Kammaren beslöt att hos Kongl. Maj:t anhålla, det annuiteterna måtte ökas på de lån, som Gefle—Dala jernväg erhållit. Då tillät man ingen votering utan afslog densamma, emedan det berodde på Kongl. Maj:t, huruvida ett sådant beslut skulle komma att inverka på Riksgäldskontorets inkomster eller icke. Då berodde det sålunda på Kongl. Maj:t att bestämma, huruvida någon rubbning skulle ske i Riksgäldskontorets inkomster, men här i förevarande fall beror det icke ens på Kongl. Maj:t utan på enskilda bolag. Och då enligt min tanke enskilda bolag i sådant afseende icke borde hafva företrädare i jämförelse med Kongl. Maj:t, så tror jag konsekvensen fordrar, att man icke voterar i denna fråga. Flere ex. kunde anföras, men på grund af hvad jag anförut och af andra jemväl anförts, har jag förenat mig med dem, som inom Utskottet varit af den mening, att voteringspropositionen icke måtte bifallas af Kammaren.

Med Herr vice Talmannen instämde Herrar Örwall, Gust. Ericsson och Lasse Jönsson.

Herr Grefve Sparre: Ja, men Herr vice Talmannen svarade icke på det af Herr Gunnar Eriksson anförda skäl. Om någonsin ett beslut af Riksdagen om statsbidrag antingen i form af minskad inkomst eller beviljad utgift varit förenadt med ett vilkor, så var det väl beslutet om anslag till norra stambanan; ty det berodde otvifvelaktigt på, huruvida jorden kostnadsfritt blefve upplåten. Men då var det ingen människa som hittat på att man skulle säga nej. Nu deremot, har oförmodadt ett ljus gått upp för oss att det icke går an att votera, emedan här är fråga om ett vilkor. Men, jag upprepar det, om någonsin ett vilkor varit fäst vid ett beslut, så var det i fråga om anslag till Norra stambanan, och då vi

så nyligen voterat om den saken, inser jag icke hvarför vi nu skulle motsätta oss votering.

*Angående
en föreslagen
voterings-
proposition.
(Forts.)*

Herr Lyttkens: Då vice Talmannen yttrade, att i fall frågan icke vore tydlig och klar i grundlagen, det vore nödvändigt att genom praxis få prejudikat huru man skall förfara, så vill jag häruti instämma med honom och göra tillämpning häraf i förevarande fall. När Kammaren godkände votering om Herr Sven Nilssons förslag i fjol, vågar jag fråga, om det vore konsekvent att icke godkänna äfven denna voteringsproposition. Skulle vi komma derhän att, såsom vice Talmannen sade, då en sak icke behagar oss, vi då vägrade gemensam votering, skulle vi komma in på en mycket farlig väg. Jag anser att Andra Kammaren bör vara sina åsikter trogen och således bifalla denna voteringsproposition. Hade Herr Sven Nilsson rätt i fjol, så kan han icke hafva rätt i år. Vilket är dock icke det som är hufvudsakligen bestämmande härvidlag, utan inkomsten, och jag är fullt öfvertygad om att ett bifall kommer att inverka på Riksgäldskontorets inkomster.

Jag yrkar bifall till voteringspropositionen.

Herrar *Vilh. Carlson* och *Bengtsson* i Gullåkra instämde med Herr Lyttkens.

Herr Sven Nilsson: Jag ber att få fästa Herr Lyttkens' såväl som Kammarens uppmärksamhet derpå, att jag icke yrkat afslag på voteringspropositionen på de skäl, som han ansåg att jag anfört därför. Jag endast omnämde frågan om votering rörande min förlidet är afgifna motion i fråga om en föreslagen inkomst till Riksgäldskontoret blott för jmförelses skull mellan det beslut, som blifvit af Riksdagen fattadt förra året, och det förslag, som nu föreligger, för att erinra de af Kammarens ledamöter, som förlidet år satte sig emot den då vägrade gemensamma voteringen, om den inkonsequens, som nu af dem begås. Jag yrkade deremot mycket tydligt afslag på de skäl, som jag först anförde och som öfverensstämde med de skäl, hvilka af åtskilliga af Kammarens ledamöter sedermera blifvit för afslag anförda. Det beror således på en missuppfattning af Herr Lyttkens, om han trodde att jag som skäl för afslag anförde jmförelsen mellan den förlidet är afgjorda frågan och den föreliggande.

Herr Ol. Jonsson: Jag ber få fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att om man anser att uppfyllandet af vilkor, som möjligen kunna hafva inverkan på statsutgifterna, bör vara bestämmande, huruvida man skulle votera eller icke, så kunde man komma derhän, att man vid uppgörande af staten skulle till följd af framställda vilkor icke kunna få densamma bestämd enligt § 65 Riksdagsordningen. Detta är en våda, som jag anser att man icke bör underskatta. Jag yrkar därför bifall till voteringspropositionen.

Häruti instämde Herr *And. Hansson*.

Angående
en föreslagen
voterings-
proposition.
(Forts.)

Herr Sjöberg i Stockholm: Utan att inlåta mig i något vidlyftigare försök till tolkning af de grundlagsstadganden, hvilkas tillämpning här är i fråga — hvilket min röstdisposition för tillfället dessutom icke medgifver — tillåter jag mig helt enkelt uttala den mening, att något hinder på grund af § 65 Riksdagsordningen icke, enligt min uppfattning, förekommer mot bifall till nu ifrågavarande voteringsproposition.

Hvad nu den så mycket omtalade praxis beträffar, så vågar jag påstå, att man kan anföra tillräckligt många och goda bevis för den åsigt, att äfven ur denna synpunkt voteringspropositionen bör godkännas.

Har någon gång, hvilket jag icke heller vill bestrida, en annan praxis sökt göra sig gällande, så bör det väl icke inverka på den nu föreliggande frågans bedömande, enär det väl är otvifvelaktigt, att denna fråga enligt åberopade § 65 i Riksdagsordningen berör statsverkets inkomster och utgifter. De vilkor, hvilka äro fästa vid det beslut, som här afses, synas mig vara af så underordnad beskaffenhet, att de icke böra inverka på omdömet om voteringspropositionens öfverensstämmelse med hvad grundlagen i ty fall stadgar och förmär.

För öfrigt, om icke denna fråga skulle kunna betraktas såsom en fråga, som berör Riksgäldskontorets inkomster eller utgifter, så är det dock otvifvelaktigt, att den rör Riksgäldskontorets förvaltning, och därför äfven ur den synpunkten förenar jag mig med dem, hvilka yrkat bifall till propositionen, och instämmer i den åsigt, som uttalats af Herrar Carl Ifvarsson, Per Pehrsson i Törneryd och Grefve Sparre.

Med Herr Sjöberg förenade sig Herrar *Ahlström*, *P. A. Siljeström* och *Börjesson*.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen gaf propositioner såväl på godkännande af den föreslagna voteringspropositionen som på densammans förkastande samt förklarade sig anse svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förra meningen. Votering blef begärd och försiggick enligt följande, af Kammaren godkända omröstningsproposition:

Den, som vill, att Kammaren godkänner den af Stats-Utskottet i dess Memorial N:o 61 föreslagna voteringsproposition, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har ifrågavarande voteringsproposition af Kammaren afslagits.

Omröstningen utföll med 122 ja med 65 nej; varande alltså den föreslagna voteringspropositionen af Kammaren godkänd.

*Angående
en föreslagen
voterings-
proposition.
(Forts.)*

§ 5.

Föredrogos men blefvo ånyo bordlagda

Stats-Utskottets Memorial N:o 62;

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 57;

Särskilda Utskottets Memorial N:o 3;

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 11 (i samlingen N:o 33); samt

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 15 (i samlingen N:o 34).

§ 6.

Till behandling företogs Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 10 (i samlingen N:o 32), med anledning af Herr P. Zimdahls motion (N:o 119) om aflåtande af skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande ändring af och tillägg till Kongl. förordningen af den 18 Juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet.

Punkten 1.

Bifölls.

I *punkten 2* hemställde Utskottet att motionen, i hvad den afsåg tillägg till ofvan omförmälda förordning i syfte, att den, som önskade utöfva så kallad gårdfarihandel, skulle hos kommunalstyrelse inom det samhälle, der sådan handel vore ämnad att idkas, utverka sig tillstånd dertill, äfvensom att underlåtenhet härutinnan måtte beläggas med lämpliga böter, icke heller måtte föranleda till någon Riksdagens åtgärd.

Efter föredragning af punkten anförde

Herr Zimdahl: Då Riksdagen med anledning af den af Herr Lithander i Första Kammaren väckta motion redan beslutat, att i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla om utredning af frågan om gårdfarihandeln och framläggande af förslag om förändrade bestämmelser härutinnan, så är det hufvudsakliga ändamålet med min motion redan vunnet, hvarför det endast återstår mig att yrka bifall till Utskottets föreliggande förslag.

Vidare yttrades icke. Utskottets hemställan bifölls.

§ 7.

Angående
fyllnadspen-
sion för
Justitierådet
C. A. Lind-
hagen.

Till afgörande förelåg vidare Stats-Utskottets Utlåtande N:o 13 a, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående rättighet för Justitierådet Claes Albert Lindhagen till fyllnadspension å allmänna indragningsstaten.

I berörda proposition hade Kongl. Maj:it föreslagit Riksdagen att medgifva, att Justitierådet Claes Albert Lindhagen måtte från och med månaden näst efter den, i hvilken han med pension från civilstatens pensionsinrättning afginge från justitierådsemetet, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en fyllnadspension till så stort belopp, att detta tillhopa med pensionen från nämnda inrättning utgjorde åtta tusen kronor, eller fem tusen sex hundra kronor; men hemställde Utskottet i förevarande utlåtande, att Kongl. Maj:ts framställning måtte på det sätt af Riksdagen bifallas, att den för Justitierådet Lindhagen begärda fyllnadspensionen bestämdes till så stort belopp, att detta tillhopa med den honom från civilstatens pensionsinrättning tillkommande pension utgjorde 7,000 kronor, eller 4,600 kronor.

Emot denna Utskottets hemställan hade reservationer anmäls af Herrar Grefve *G. Sparre*, Friherre *R. von Kræmer*, Grefve *E. C. A. Piper*, Grefve *W. G. Hamilton*, *J. Widén*, *H. P. P. Tamm*, Friherre *B. A. Leijonhufvud*, *E. Sederholm*, *R. G. von Hedenberg* och *C. Lundeberg*.

Härjemte hade Herrar *C. E. Casparsson*, Friherre *F. von Es-sen*, *A. P. Danielson* och *M. Jonsson* låtit anteckna, att de icke deltagit i behandlingen inom Utskottet af denna fråga.

Sedan Utskottets hemställan blifvit uppläst, lemnades ordet till

Chefen för Kongl. Justitiedepartementet, Herr Statsrådet *von Steyern*, hvilken yttrade: Jag tillåter mig att hemställa om bifall till den Kongl. propositionen. Justitierådet Lindhagen, om hvars pensionerande här är fråga, uppbär för närvarande en årlig lön af 10,000 kronor och är berättigad att om två år, vid uppnådda 65 års ålder, å allmänna indragningsstaten åtnjuta en pension af 8,000 kronor. Emellertid har hans embetsverksamhet afbrutits, derigenom att han för 8 månader sedan träffades af ett slaganfall, som gjorde honom oförmögen att såväl hittills som äfven för framtiden fullgöra sina åliggande i Högsta Domstolen. Det läkarebetyg, som medföljer den Kongl. propositionen innehåller: att sökanden, som den 14 sistlidne September insjuknat uti hjernblödning med högersidig förlamning och ännu ej vore återställd från följderna deraf, hvarken nu eller för framtiden kunde, utan öfverhängande fara för lif och helsa, återtaga och fullgöra sin tjenstgöring såsom ledamot af Högsta Domstolen; samma läkare, som utfärdat detta

betyg, har fullständigt sina deri lemnade uppgifter med ett annat betyg, som också var i Stats-Utskottet företedt och som innehåller att Justitierådet Lindhagen fortfarande lider af »förlamning af högra sidans arm och hand samt ben och fot, så att han är fortfarande beröfvad bruket deraf». Under sin sjukdom är Justitierådet Lindhagen berättigad att uppbära sina löneinkomster oafkortade, ty hans aflöning är icke såsom de flesta andras fördelad i lön och tjänstgöringspenningar, hvilka senare skola vid ledighet afstås åt vikarie. Någon anledning till en sådan fördelning finnes icke, ty det anses icke öfverensstämma med grundlagen att förordna vikarie för ledamöter af Högsta Domstolen. Oaktadt han således kan sitta kvar vid sitt embete och uppbära hela sin lön oafkortad, har han sjelfmant erbjudit sig att taga afsked, om han tillförsäkras en pension lika med den, som han är berättigad att uppbära då han efter uppnådda 65 år tager afsked, och detta föreslås också i den Kongl. propositionen. Förslaget innebär således icke någon ekonomisk fördel för Justitierådet Lindhagen; följden blir tvärtom den att han nödgas under 2 år afstå 2,000 kronor af sina inkomster; han har väckt frågan af intresse för ärendenas ändamålsenliga gång inom Högsta Domstolen. Nu har emellertid Stats-Utskottets pluralitet ansett att statsverket icke borde betungas med pension till samma belopp för den, hvilken redan vid 63 års ålder lemnar sitt embete, som för den, hvilken fortfar att tjena staten, till dess han uppnått den lagstadgade åldern för statspensions åtnjutande. Mycket riktigt, men Kongl. Maj:t har också iakttagit detta i sin proposition. Det är nemligen icke meningen att staten skall betala hela pensionsbeloppet. Staten skulle endast betala 5,600 kronor och resten 2,400 kronor skulle utgå från civilstatens pensionsinrättning. Denna inrättning, till hvilken Lindhagen, liksom embets- och tjänstemän i allmänhet, civila nemligen, inbetalt årliga afgifter, har till ändamål bland annat att bereda pension åt tjänstemän, som af en eller annan anledning lemnat sina tjänster, innan de uppnått den ålder, att de äro berättigade till pension på allmänna indragningsstaten. Men hafva de uppnått denna ålder, hafva de fullgjort villkoren för statspensions åtnjutande, då kunna civilstatens pensionsinrättnings tillgångar icke anlitas. Det är uttryckligen förbjudet i inrättningens reglemente.

Om således Justitierådet Lindhagen nu erhåller afsked, så får man, såsom bidrag till pensionen, af denna kassas tillgångar använda 2,400 kronor årligen, och detta så länge personen i fråga lever, men får han deremot icke pension nu, måste staten om 2 år betala hela pensionsbeloppet med 8,000 kronor. Det tyckes derföre böra ligga i deras intresse, som äro sparsamma med statens medel, att se till att pensionen blifver sådan, att den kan af Justitierådet Lindhagen mottagas. Detta blifver icke fallet om Utskottets förslag af Riksdagen bifalles, hvarigenom pensionsbeloppet skulle minskas med 1,000 kronor och således komma att utgöra endast 7,000 kronor. En sådan fordran kunde med skäl ställas på Justitierådet Lindhagen om han befunne sig i yngre år, men då han i det närmaste uppnått pensionsåldern, kan man icke förtänka honom

*Angående
fyllnadspen-
sion för
Justitierådet
C. A. Lind-
hagen.
(Forts.)*

Angående
fyllnadspen-
sion för
Justitierådet
C. A. Lind-
hagen.
(Forts.)

att han föredrager att begagna den rätt, som han har att i ännu 2 år behålla sitt embete för att komma i åtnjutande af den lagstadgade pensionen af 8,000 kronor framför att redan nu och för sin återstående lifstid nöja sig med 7,000 kronor. Efter hvad jag erfarit angående Lindhagens förmögenhetsvilkor, kan han, af omtanke för sin ganska talrika familj, ej underkasta sig en sådan uppoffring utöfver hvad han sjelfmant erbjudit. Han kan ej heller dertill tvingas, ty han innehar ett domareembete och kan icke emot sin vilja derifrån skiljas. Man nödgar honom alltså mot hans vilja att behålla sitt embete utan att kunna sköta detsamma, och i stället för att staten skulle kunna inskränka sina utgifter för ett otjenstbart justitieråd till 5,600 kronor, måste staten betala under de två första åren 10 tusen kronor eller nära dubbelt och under alla de följande, så länge Justitierådet Lindhagen lever, 8,000 kronor. Detta är en dålig hushållning med statens medel.

Det finnes äfven en annan synpunkt, hvilken förtjenar att beaktas. Enligt lag, som stiftats af Konung och Riksdag, arbetar Högsta Domstolen på tvenne afdelningar med tillsammans 16 ledamöter. Detta är det minsta antal, som är möjligt, såvidt man skall kunna fullgöra Regeringsformens föreskrift att i viktigare saker 8 eller minst 7 ledamöter skola döma. Om nu en ledamot, såsom fallet är med Justitierådet Lindhagen, måste åtnjuta ständigt tjänstledighet, så blir följden att kamraterna få, med uppoffring af sin rättighet att i tur och ordning komma i åtnjutande af semester eller annan ledighet, göra hans tjänst i de fall, då Högsta Domstolen enligt Regeringsformen måste vara fulltalig. Detta hafva Högsta Domstolens ledamöter med mycken beredvillighet gjort under de förflutna 8 månaderna, men jag tror icke att man kan på dem ställa det anspråk, att de skola fortsätta dermed under ytterligare 2 år, desto mindre som de allra flesta af dessa män, hvilka redan i utöfningen af egna embeten hafva ett synnerligen ansträngande arbete, uppnått en ålder af inemot 60 år eller deröfver, en ålder då man icke gerna åtager sig ett ökadt arbete utan snarare känner arbetskraften minskas. I de fall åter då Högsta Domstolen, enligt Regeringsformens föreskrift, icke behöfver vara fulltalig, då målen kunna afgöras af 5—6 ledamöter, der kommer Justitierådet Lindhagens tjänst att ligga nere, hvilket naturligtvis länder till skada för de rättsökande. Det är således såväl ur Högsta Domstolens som ur den rättsökande allmänhetens intresse fördelaktigt om Kammaren genom att antaga Kongl. Maj:ts proposition nu beredde Justitierådet Lindhagen tillfälle att lemna sin plats i Högsta Domstolen.

Herr von der Lancken: På alldeles samma skäl som af Herr Chefen för Justitiedepartementet nu andragits, yrkar jag bifall till Kongl. Maj:ts proposition. Jag ber endast att få till Kammarrens protokoll foga det senare sjukbetyg, som afgifvits och af Herr Justitieministern aberopats. Det har följande lydelse:

Till mitt den 5 i denna månad afgifna betyg angående Herr Justitierådet Claës Albert Lindhagens helsotillstånd får jag, på

begäran, lemna det upplysande tillägg, att Herr justitierådet efter sju månaders sjukdom fortfarande lider af förlamning utaf högra sidans arm och hand samt ben och fot, så att han är fortfarande beröfvad bruket deraf; hvilket allt på afagd embetsed härmed varder intygadt.

Stockholm den 16 April 1886.

Aug. Håkansson.

Med. Lic. Legit. läkare.

*Angående
fyllnadspen-
sion för
Justitierådet
C. A. Lind-
hagen.
(Forts.)*

Jag får, med åberopande af hvad nyss anförts, yrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Pehrsson i Törneryd: Det har nyss af Herr Statsrådet och Chefen för Justitiedepartementet framhållits, att justitierådet Lindhagens helstillstånd är sådant, att han äfven för framtiden är urständsat att sköta sitt embete. Derjemte hafva de af Herr Justitieministern omnämnda läkareintygen äfven åberopats som stöd för en sådan mening. Om i dessa intyg uttryckes den mening att justitierådet Lindhagens helstillstånd för närvarande är sådant, att han för tillfället icke kan sköta sitt embete, så lära de väl icke kunna uttrycka, hurudant detta tillstånd för framtiden kan blifva. En förbättring *kan* ju inträffa och skäl torde äfven förefinnas till sådant antagande. Att justitierådet Lindhagen äfven sjelf tyckes hysa hopp om snar förbättring, synes framgå derutaf, att han, oaktadt han nu begär afsked från justitierådsembetet, fortfarande är ledamot af Första Kammaren, samt stadsfullmäktiges vice ordförande och jag tror äfven ledamot af stadsfullmäktiges Berednings-Utskott. Dessa förhållanden tyda på, att han sjelf har förhoppning om att en förbättring i hans tillstånd skall inträda redan under den närmaste framtiden.

Vidare torde få åberopas den omständigheten, att, då justitierådet Lindhagen sökt pension 2 år tidigare än han är lagligen berättigad att erhålla sådan, skäl häri synes förefinnas att han å sin sida borde finna sig nöjd med att erhålla den pension, som Stats-Utskottet här föreslagit.

Då jag inom Utskottet biträdt den hemställan, som Utskottet här framlagt, ber jag att på de skäl, som jag nu i korthet anført, få yrka bifall till Stats-Utskottets förslag.

Herr Hedin: Den siste ärade talaren sade, att man ju icke kan veta, huru vida icke justitierådet Lindhagen möjligen kan återvinna helsa och krafter. Jag triflar derpå, ehuru Gud gifve det vore så väl! Hvem skulle ej önska att hans frisinna röst ännu många gånger kunde göra sig hörd inom Högsta Domstolen, då det gäller att uppfylla den viktiga funktionen att granska lagförslag. Jag antager att den ärade talaren på blekingebänken hade i minne, att det någon gång har händt, att Riksdagen, på grund af ett sjukbetyg, som sagt att en person sannolikt aldrig kunde återvinna sin helsa, har beviljat pension, om jag så må säga, i ogjordt väder. Om det nu skulle emot all förmodan inträffa, att

Angående
fyllnadspen-
sion för
Justitierådet
C. A. Lind-
hagen.
(Forts.)

justitierådet Lindhagen återvinner sin helsa, så är det ju nu icke mera än 2 år qvar, till dess han inträder i pensionsåldern och då är berättigad till full pension af 8,000 kronor.

Jag ber vidare, Herr Talman, att få erinra om den bestämmelse, som fastställdes af Riksdagen år 1874 vid löneregleringen för Högsta Domstolen. Denna bestämmelse eller detta vilkor, utan tvifvel i och för sig alldeles riktigt, vore säkerligen alldeles öfverfördigt, då det är fråga om en person sådan som justitierådet Lindhagen, hvilken så gått upp i en oegennyttig sträfvan, i entusiasm för alla offentliga angelägenheter, att äfven, utan ett sådant vilkor i löne-regleringen, han visst icke ett ögonblick skulle hafva tänkt på att genom någon verksamhet på sidan af sitt embete skaffa sig inkomster utöfver den lön, han för detta embete innehade. Under sådana förhållanden är det lätt begripligt, att det för honom måste blifva ganska kämbart att afstå från en del af den pension, han har att påräkna, om han begagnar sig af sin rätt att sitta qvar vid sitt embete ännu i 2 år.

Jag har ingen anmärkning att framställa emot Stats-Utskottet derföre, att Utskottet på sätt som skett gjort en inskränkning i det Kongl. förslaget, då ju de vilkor icke äro uppfyllda, som fordras för åtnjutande af full pension. Jag kan så till vida ej ogilla, att Utskottet ansett sig böra strängt hålla på statens rätt; men jag vågar tro, att Stats-Utskottets ledamöter icke skulle hafva något emot, att Kammaren här gör ett undantag och, så väl i rättskipningens, det är i allmänhetens intresse, som af billighetskänsla mot denne högt förtjente man beviljar hvad Kongl. Maj:t föreslagit.

Herr Magn. Jonsson: Då jag inom afdelningen deltagit i detta ärendes behandling, ber jag att få säga att jag, för min del, icke kunnat finna några skäl, som tala för en nedsättning uti det belopp, som Kongl. Maj:t här föreslagit. Man får, enligt min uppfattning, härvid verkligen göra ett undantag, ehuru justitierådet Lindhagen icke fullgjort sina åligganden för att vara berättigad till en pension af 8,000 kronor. Han har ju genom sjuklighet blifvit urståndsatt att göra detta, nemligen att sköta sitt makt-påliggande kall såsom ledamot af Högsta Domstolen. Denna embetsställning är, enligt mitt förmenande, af en sådan betydelse, att han bör vara berättigad till en god aflöning och följaktligen en derefter lämpad pension. Frågan ställer sig derföre för mig sålunda, att om man gör den af Utskottet föreslagna nedsättningen i pensionsbeloppet, så vinner staten derigenom ingenting, ty det är klart, att justitierådet Lindhagen, efter hvad läkareintygen utvisa, icke kommer att tjenstgöra, och då står han qvar och uppbar sin lön, som utgör 10,000 kronor. Dessutom är att märka att man icke kan insätta någon annan i hans ställe. Då så är förhållandet och då det icke räcker längre än två år, förrän han är lagligen berättigad att få en pension på 8,000 kronor, så anser jag att det skulle vara en ren misshushållning att icke bifalla Kongl. Maj:ts proposition.

På dessa och de skäl, som af Herr Statsrådet och Chefen för Justitiedepartementet blifvit anförda, anhåller jag om afslag å Utskottets hemställan och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

*Angående
fyllnadspen-
sion för
Justitierådet
C. A. Lind-
hagen.
(Forts.)*

Chefen för Kongl. Justitiedepartementet, Herr Statsrådet von Steyern: Endast ett par ord med anledning af hvad Herr Pehrson i Törneryd anmärkt derom, att justitierådet Lindhagen fortfarande bibehåller sitt ledamotskap af Första Kammaren samt sitt vice ordförandeskap hos Stockholms stadsfullmäktige och det dermed följaktiga uppdrag att vara ledamot af stadsfullmäktiges Berednings-Utskott.

Af det företedda och upplästa läkarebetyget framgår alldeles uppenbart, att justitierådet Lindhagens förhoppning att i dessa lönlösa befattningar i någon mån kunna gagna det allmänna är ytterst svag. Men om också denna förhoppning skulle realiseras, om han en eller annan gång skulle kunna föra ordet hos stadsfullmäktige eller bevista Berednings-Utskottets sammanträden, så är detta en himmelsvid skilnad mot att fyra timmar dagligen med ofärlig och spänd uppmärksamhet i Högsta Domstolen åhöra föredragningen af de mest invecklade rättegångsmål, som i vårt land förekomma; detta är så ansträngande, att ingen kan göra sig en föreställning derom, som sjelf icke försökt det eller något motsvarande. För den, som det gjort, måste det vara tydligt, att en person, som sedan åtta månader varit och fortfarande är lam i följd af ett slag-anfall, icke kan stå ut med ett dylikt arbete. Af justitierådet Lindhagens benägenhet att behålla sina kommunala uppdrag kan man derföre ej draga någon slutsats i fråga om möjligheten för honom att bestrida ett justitierådsembete.

Herr Sjöberg i Stockholm: Af det i nu förevarande ärende företedda läkarebetyget torde alldeles klart och tydligt framgå, att Herr Lindhagen omöjligen vidare kan sköta sitt justitierådsembete. Vid sådant förhållande synes det mig, att man bör betrakta frågan icke ur det enskilda, utan ur det allmänna intressets synpunkt. Ty för Herr Lindhagen kan, på sätt af Chefen för Justitiedepartementet blifvit framhållet, det vara temligen likgiltigt, om han, derest Utskottets förslag bifalles, tvingas att fortfarande kvarstå såsom ledamot af Högsta Domstolen. Det är dessutom gifvet, att Herr Lindhagen under de tvenne år, som ännu återstå, till dess han skulle komma i åtnjutande af den pension, hvartill han då är lagligen berättigad, kommer att uppbära sin lön som justitieråd alldeles ofkortad. Vid sådant förhållande kan man väl icke rimligtvis begära, att han skall vara villig att *nu* afgå med mindre pension, än hvartill han har laglig rätt, om han kvarstår i tjänst, till dess han uppnått föreskrifven pensionsålder, hvilket inträffar i Juli 1888.

Nu är det ett par andra omständigheter, hvarpå jag ber att fästa uppmärksamhet. Af Högsta Domstolens närvarande ledamöter är det icke färre än sex, som redan hunnit lagstadgad pensionsålder, hvadan man väl kan antaga, att en eller annan af dessa

Angående
fyllnadspen-
sion för
Justitierådet
C. A. Lind-
hagen.
(Forts.)

sex ganska snart kan finna sig nödsakad att lemna sitt embete eller icke vara i stånd att vidare tjänstgöra. Kan det, mine herrar, under sådant förhållande vara lämpligt att under hela två års tid bibehålla inom Högsta Domstolen en vakans, som kan hafva en så menlig inverkan på arbetena derstädes?

Vidare är att märka, att af Högsta Domstolens ledamöter för närvarande tre hafva i uppdrag att deltaga i förstärkta lagberedningens arbeten. Om nu den genom Herr Lindhagens sjukdom uppkomna vakansen bibehålles, så kunde det inträffa, att vid de tillfällen, då lagberedningen hade sina sammanträden, Högsta Domstolen komme att arbeta endast på en afdelning; och jag behöfver icke erinra, hvilket skadligt inflytande detta skulle hafva på målens handläggning i domstolen.

Jag vill öppet förklara, att jag anser det af Stats-Utskottet föreslagna pensionsbeloppet i och för sig ej vara för lågt. Men, jag upprepar det, den person, det gäller, behöfver icke underkasta sig att mottaga detsamma — ingen dödlig kan tvinga honom att på annat vilkor än det, han sjelf framställt, begära afsked; och han gör det icke heller, om jag känner honom rätt. Jag håller således före, att Kammaren bör bifalla Kongl. Maj:ts proposition i ämnet, icke — jag säger det ännu en gång — ur synpunkten af Herr Lindhagens intresse, utan ur synpunkten af den rättsökande allmänhetens.

Det är på dessa grunder, jag vågar hysa den förhoppning, att Kammaren nu måtte afslå Stats-Utskottets förslag och lemna sitt bifall till Kongl. Maj:ts proposition i ämnet.

Med Herr Sjöberg instämde Herrar *Wilh. Carlsson, Heggström, Abr. Rundbäck, Jöns Rundbäck, Helander, Söderblom, Östling, Lönegren, Svarling* och *Fredenberg*.

Herr vice Talmannen Larsson: Jag har af andra göromål varit hindrad att inom Stats-Utskottet deltaga i behandlingen af denna fråga. Men om jag hade varit närvarande dervid, skulle jag icke hafva förenat mig i det förslag Utskottet här framlagt, utan hellre yrkat rent afslag å den Kongl. propositionen. Ett bifall till hvad Utskottet nu tillstyrkt skulle ju innebära ett erkännande af att mannen i fråga är urständsatt att sköta sitt embete, och erkänner man detta, då är det icke värdt att komma och bjuda honom 7,000 kronor, utan då måste man gifva honom den pension, som erfordras för att få honom att lemna tjänsten. Om jag därför inom Utskottet skulle hafva yrkat rent afslag å den Kongl. propositionen, så hade jag gjort detta af det skäl, att jag icke anser det vara konstateradt att mannen i fråga är obotligt sjuk, eftersom han fortfarande låter välja sig till åtskilliga andra befattningar och dessutom qvarstår såsom ledamot i Första Kam-maren.

Hade han på grund af sin återopade obotliga sjukdom afsagt sig dessa uppdrag, skulle antagligen inga röster höjt sig mot beviljandet af det begärda pensionsbeloppet. Det är emellertid icke

*Angående
fyllnadspen-
sion för
Justitierådet
C. A. Lind-
hagen.
(Forts.)*

underligt, att åtminstone Andra Kammaren hyser någon tvekan vid beviljandet af pensioner på grund af läkareintyg om obotlig sjukdom, ty det saknas icke exempel på, att pensionerna hjälpa der inga läkemedel kunnat hjälpa och åstadkomma att de obotligt sjuka förklarade personerna blifva friska samt lefva länge efter det de fått sig pensionerna beviljade. Man kan äfven i detta fall hysa tvekan, huru vida man skall bevilja fyllnadspensionen på grund af det åberopade läkareintyget, i synnerhet som den i frågavarande personen sjelf synes vara öfvertygad om att blifva frisk, då han icke blott bibehåller en mängd befattningar, han förut innehåft, utan äfven kan åtaga sig nya. Jag skall icke tillåta mig göra något yrkande, men det förefaller mig, som om Kammaren endast har att välja emellan rent afslag å Kongl. Maj:ts proposition eller bifall till densamma. Kammaren måste, enligt min åsigt, antingen rent afslå den Kongl. propositionen på den grund, att det icke blifvit fullt konstateradt att obotlig sjukdom verkligen är för handen eller också bevilja hvad Kongl. Maj:t begärt, då man kan vara fullt viss om att personen i fråga afgår och man får en annan embetsman i hans ställe.

Egentligen har jag begärt ordet för att fästa uppmärksamheten å ett olidligt förhållande, som jag anser vederbörande böra söka afhjelpa. Man står inför det faktum, att en tjänsteman blir obotligt sjuk, men man kan icke under några förhållanden tvinga honom att mot sin vilja afstå från sin tjänst. Nu är det lyckligtvis blott *ett* justitieråd, som blifvit obotligt sjuk, men det har likaväl kunnat vara flera, och i så fall skulle rättsskipningen på högsta ort komma att få, om icke ligga nere, så åtminstone lida stort men, om de icke ville afgå. Jag kan icke förstå, att Konung och Riksdag skola stå alldeles hjälplösa gent emot ett dylikt fall. Jag håller visserligen strängt på domarnes oafsättlighet, men något sätt torde kunna uttänkas för att i detta afseende råda bot och icke låta på enskilda personer helt och hållet bero, huru vida en så vigtig domstol som Högsta Domstolen eller andra domstolar samt verk och inrättningar skola afstanna i sin verksamhet. Jag har endast velat framkasta detta. Jag vet icke huru man skall komma till rätta med den saken, men nog bör det kunna ske och jag tror, att man bör tänka derpå.

Jag skall, såsom jag förut nämnt, icke göra något yrkande.

Herr Danielson: Jag tänkte icke yttra mig i denna fråga, men då den föranledt en temligen lång öfverläggning, ber jag få säga några ord. Jag deltog i ärendets behandling å afdelningen och man tillstyrkte der bifall till Kongl. Maj:ts förslag. Man ansåg nemligen att, då det återstode allenast två år, innan personen i fråga blefve berättigad till pension å allmänna indragningsstaten och det vore ådagalagdt, att han vore oförmögen att upprätthålla sitt embete, Riksdagen borde bevilja hvad Kongl. Maj:t begärt, i synnerhet som derigenom i verkligheten uppkomme en besparing jemte det att en så vigtig befattning som ledamotskap i konungens högsta domstol kunde på ett behörigt sätt uppehållas. Man

Angående
fyllnadspen-
sion för
Justitierådet
C. A. Lind-
hagen.
(Forts.)

ansåg, att Riksdagen borde vara skyldig, att hålla denna domstol fulltalig, då justitierådsembete icke finge uppehållas genom vikarie.

Hvad åter angår den omständigheten, att han är ledamot af Första Kammaren, så kan det, på sätt förut blifvit sagdt, icke sägas vara något fel. Der finnas nog många statens pensionärer förut, bland andra en f. d. landshöfding på indragningsstat, utan att jag deröfver försport något klander. Den saken tycker jag derföre icke borde tagas med i räkningen, utan anser jag att man bör betrakta frågan endast ur synpunkten af hans ledamotskap af Högsta domstolen och i samband dermed af den besparing för staten, som här möjligen kan åstadkommas.

Min tro är att Utskottets ledamöter icke så strängt hålla på sin mening. Nog tycker också jag att den pension, Kongl. Maj:t begärt, är hög, för hög kanske. Men det gifves tillfällen då en sak icke står att hjälpa, och ett sådant tillfälle tror jag nu föreligger. Ty om vi nu bevilja pensionen i fråga endast till det belopp, Stats-Utskottet föreslagit, och Herr Lindhagen icke lemnar sin befattning, kommer dels staten att drabbas af mycket större utgift, än om pensionen redan nu lemnas till fulla beloppet, dels vederbörande pensionskassa att få hafva sina penningar i behåll.

Hade jag inom Utskottet deltagit i behandlingen af denna fråga, skulle jag derföre tillstyrkt bifall till Kongl. Maj:ts proposition i ämnet, hvilket jag också nu härmed gör, öfvertygad som jag är, att man på det sättet lindrigast kommer från saken, på samma gång som det allmännas bästa derigenom bäst befrämjas.

Herr *Sandwall* instämde med Herr Danielson.

Herr Boström: Herr vice Talmannen anförde såsom skäl, hvarför han icke ville bifalla Kongl. Maj:ts förslag i ämnet, att han icke litade på det för justitierådet Lindhagen utfärdade läkarebetyget. Jag medgifver att fall inträffat, då personer, som förklarats obotligt sjuka och på den grund erhållit pension, sedermera återvunnit helsan. Men jag ber emellertid få fästa uppmärksamheten derpå, att frågan här gäller, huru vida Herr Lindhagen inom loppet af de två år, som återstå innan han uppnår i lag stadgad pensionsålder, kan anses blifva till helsan så återställd, att han är i stånd att återtaga sin maktpåliggande tjenstgöring såsom justitieråd; och med den erfarenhet man under de sist förflutna åtta månaderna haft om hans sjukdom, tror jag icke man behöfver befara att läkaren misstagit sig, då han förklarat, att Herr Lindhagens sjukdom, åtminstone under denna tid, kommer att utgöra hinder för honom att återinträda i sitt embete.

Herr vice Talmannen anmärkte vidare, att justitierådet Lindhagen, då han ansett sig kunna bibehålla ledamotskapet af Första Kammaren, mycket väl också borde kunna sköta sin tjenst såsom justitieråd. Jag behöfver knappt påpeka, huru olikartadt arbetet är i Kamraren och inom Högsta domstolen, der man med en ytterst själsansträngande och den mest odelade uppmärksamhet

måste följa alla ärenden, under det man här i Kamrarne ej behöfver följa ärendenas behandling med sådan uppmärksamhet.

Till sist måste jag uttrycka mitt beklagande öfver den ton, Herr vice Talmannen ansett lämpligt att begagna i hvad han haft att anföra i fråga om justitierådet Lindhagen. För min del är jag af den öfvertygelsen att Sveriges domarecorps och särskildt dess Högsta Domstol icke äro förtjenta att omnämnas på sätt som skett.

*Angående
fyllnadspen-
sion för
Justitierådet
C. A. Lind-
hagen.
(Forts.)*

Herr Helander: Jag ber endast att få fästa uppmärksamheten derpå, att om Kongl. Maj:ts proposition af Riksdagen bifalles, statsverkets utgifter för ändamålet i frågan under loppet af tvenne år blifva inskränkta till 11,200 kr., hvaremot om Stats-Utskottets förslag antages, utgifterna för samma tid komma att utgöra 20,000 kr.

Härmed förklarades öfverläggningen slutad. Efter det Herr Talmannen till proposition upptagit de olika yrkandena, beslöt Kammaren att, med afslag å Utskottets hemställan i hvad den skilde sig från Kongl. Maj:ts i ämnet afåtna proposition, bifalla samma proposition oförändrad.

§ 8.

Föredrogos, hvart efter annat, och biföllos Stats-Utskottets Ut-låtanden:

N:o 57, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, angående upplåtelse till Stora Rörs hamnstyrelse af kronohemmanet Rörberg på Öland; och

N:o 58, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, angående öfverlåtelse till Göteborgs stad af eganderätten till kronans andel i förra Ostindiska kompaniets hus i nämnda stad.

§ 9.

Vid föredragning härefter af Stats-Utskottets Memorial N:o 59, med förslag till åtskilliga stadganden, som böra införas i det nya reglementet för Riksgäldskontoret, begärdes ordet af

Herr Sjöberg i Stockholm, som anförde: Med hänsyn till innehållet af detta Stats-Utskottets memorial hemställer jag, att det måtte i sin helhet på en gång föredragas, utan uppläsande af hvarje särskild punkt eller paragraf, som, enligt Utskottets förslag, bör införas i det nya reglementet för Riksgäldskontoret.

Denna framställning bifölls, hvarefter berörda memorial af Kammaren godkändes.

§ 10.

Slutligen bifölls Bevillnings-Utskottets härefter föredragna Memorial

N:o 14, i anledning af återremiss af 3:dje punkten i Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 11, angående ännu oafgjorda delar af tullbevillningen.

§ 11.

Till bordläggning anmäldes Andra Kammarens Enskilda Utskotts utlåtande, angående vissa städers indelning i valkretsar.

Detta ärende skulle uppföras främst å föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

§ 12.

Anmäldes och godkändes:

Stats-Utskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

N:o 37, angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägar;

N:o 38, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel;

N:o 39, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel;

N:o 47, angående de i 63 § Regeringsformen föreskrifna kreditivsummor; och

N:o 48, dels om fullbordande af stambanan Bräcke—Sollefteå, dels om beviljad anslag till en stambana genom öfre Norrland, dels angående beviljad låneunderstöd för anläggning af jernväg från Göteborg till Varberg och dels om anvisande af statsbidrag för enskilda jernvägsanläggningars understödjande medelst lån; äfvensom

Särskilda Utskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, N:o 49, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till lag angående de svenska lapparnes rätt till reubete i Sverige och till lag angående renmärken.

§ 13.

Justerades protokollsutdrag.

§ 14.

Upplästes två till Kammaren inkomna sjukbetyg, så lydande:

Att Riksdagsmannen Herr Konsul F. L. Cöster fortfarande tillfölje af sjukdom (Neuralgia Trigemini) är urståndsatt att deltaga i riksdagsförhandlingarne, intygas på aflagd embetsed.

Uddevalla den 4 Maj 1866.

K. Sundelius.

Lasarettsläkare.

Att ledamoten af Riksdagens Andra Kammare, Herr Lars Andersson, fortfarande är sängliggande sjuk och att han först om en tid af måhända 14 dagar får röra sig i fria luften, det var der härmed intygadt. Stockholm den 4 Maj 1866.

Hj. Hjorth,

legitimerad läkare.

Härefter åtskildes Kammarens ledamöter kl. $\frac{3}{4}$ 1 e. m.

In fidem.

A. E. J. Johansson.

Torsdagen den 6 Maj.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Upplästes ett till Kammaren inkommet sjukbetyg så lydande:
Att Generaldirektören m. m. Herr S. Wieselgren i följd af ådragen förkylning är förhindrad att de närmaste dagarne sig inställa i Riksdagens Andra Kammare, intygas.
Stockholm den 5 Maj 1866.

Aug. Håkansson.
Med. Lic., legit. Läkare.

§ 2.

Föredrogs men bordlades för andra gången Kammarens Enskilda Utskotts Utlåtande angående vissa städers indelning i valkretsar.

§ 3.

Föredrogs, hvart för sig, och biföllos Stats-Utskottets Utlåtande och Memorial:

N:o 60, angående beräkningen af statsverkets ordinarie inkomster; och

N:o 62, med anledning af en Riksdagen erbjuden gåfva af åtskilliga byster och medaljonger af riksdagsmän.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Bevillnings-Utskottets Betänkanden:

N:o 15, i anledning af väckt motion om upphäfvande af förordningen den 29 Maj 1874, angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden;

N:o 16, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i afseende på afgifterna för tullnederlag samt med förslag till förordning angående allmänt frilager; och

N:o 17, angående beräkning af vissa bevillningar för år 1887; samt

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 10 (i samlingen 36), i anledning af väckt motion angående studie- och examensväsendet vid universiteten och Karolinska mediko-kirurgiska institutet.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

§ 5.

Justerades ett protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem.

A. E. J. Johansson.
